

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 19. joulukuuta 2019
(OR. en)

15231/19

ATO 109
RECH 528
SAN 525

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	19. joulukuuta 2019
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	14564/19 ATO 100 RECH 506 SAN 489
Asia:	Jätehuolto ydin- ja säteilyteknologioiden muussa kuin energiakäytössä – Neuvoston päätelmät

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (ympäristö) 3741. istunnossaan 19. joulukuuta 2019 hyväksymät päätelmät jätehuollosta ydin- ja säteilyteknologioiden muussa kuin energiakäytössä.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT

jätehuollosta ydin- ja säteilyteknologioiden muussa kuin energiakäytössä

Euroopan unionin neuvosto, joka toteaa seuraavaa:

- Ydin- ja säteilyteknologioilla on ydinenergia-alan lisäksi merkittävä rooli sellaisilla keskeisillä aloilla kuin lääketiede, teollisuus, maatalous, avaruus, tutkimus ja ympäristö, jotka tarjoavat lukuisia etuja EU:n kansalaisille. Neuvosto on tietoinen siitä, että ydintutkimuksella voidaan edistää merkittävästi mahdollisuuksia vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin.
- Euratom-lainsäädäntö edellyttää, että ydin- ja säteilyteknologioiden käyttö muussa kuin energiakäytössä on asianmukaisesti perusteltua, että väestön, potilaiden ja henkilöstön säteilysuojelu on optimoitu ja että radioaktiivisen jätteen ja käytetyn polttoaineen huolto ja loppusijoitus toteutetaan turvallisesti.
- Ydin- ja säteilyteknologioihin liittyvä toiminta tuottaa käytettyä polttoainetta ja/tai radioaktiivista jätettä kaikissa jäsenvaltioissa.
- Neuvoston direktiivillä 2011/70/Euratom, joka annettiin 19. heinäkuuta 2011, perustettiin yhteisön kehys käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullisen ja turvallisen huollon varmistamiseksi, jotta vältettäisiin kohtuuttomien rasitteiden jättäminen tuleville sukupolville.
- Neuvoston direktiivillä 2006/117/Euratom, joka annettiin 20. marraskuuta 2006, säädetään radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen siirtojen valvonnasta ja tarkkailusta väestön asianmukaisen suojelun varmistamiseksi.
- Neuvoston direktiivillä 2009/71/Euratom, joka annettiin 25. kesäkuuta 2009 ja jota muutettiin 8. heinäkuuta 2014 annetulla neuvoston direktiivillä 2014/87/Euratom, perustettiin ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskeva yhteisön kehys.

- Käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuudesta on tehty yleissopimus.
- Kullakin jäsenvaltiolla on käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huoltoa koskeva kansallinen ohjelma, joka kattaa kaikentyyppisen kyseisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvan käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen sekä kaikki käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon eri vaiheet jätteen syntymisestä sen loppusijoitukseen.
- Jäsenvaltiot ovat laatineet kertomuksia niin neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom kuin neuvoston direktiivin 2006/117/Euratom täytäntöönpanosta.
- Käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolet ovat laatineet kansallisia raportteja.
- Neuvosto antoi vuonna 2019 päätelmät muuhun kuin energiantuotantoon tarkoitetuista ydin- ja säteilyteknologioista ja niiden sovelluksista,
- PANEE MERKILLE raportin, joka koskee ydin- ja säteilyteknologian lääketieteellisistä, teollisista ja tutkimussovelluksista tehtyä eurooppalaista tutkimusta (ISBN 978-92-79-99659-7);
- PANEE MERKILLE meneillään olevan työn, joka koskee vertailevaa analyysia radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen kansallisten inventaarioiden määrittämistä koskevista jäsenvaltioiden lähestymistavoista;
- PANEE MERKILLE Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelman 2014–2018 ja Euratomin työohjelman 2019–2020 puitteissa tehdyn teknologioihin ja osaamiseen kohdistuvan tutkimus- ja kehitystyön tärkeillä aloilla, kuten jätehuollossa ja säteilysuojelussa;
- PANEE MERKILLE komission ja Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltion Suomen marraskuussa 2019 Brysselissä järjestämän SAMIRA-työpajan ydin- ja säteilyteknologioiden muusta kuin energiakäytöstä peräisin olevan käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollosta;
- PANEE MERKILLE tulokset komission marraskuussa 2019 Brysselissä järjestämästä työpajasta, jossa käsiteltiin vertailevaa analyysia toimintamalleista, joita jäsenvaltiot noudattavat radioaktiivisen jätteen ja käytetyn polttoaineen kansallisten inventaarioiden määrittämisessä.

Näin ollen Euroopan unionin neuvosto

1. ON TYYTYVÄINEN komission valmistelutyöhön, jonka tavoitteena on laatia ydin- ja säteilyteknologian lääketieteellisiä, teollisia ja tutkimussovelluksia koskeva strateginen ohjelma (SAMIRA);
2. TUNNUSTAA, että ydin- ja säteilyteknologian sovellusten muuhun kuin energiakäyttöön liittyvä käyttö edistää terveyttä yhteiskunnassa. Sen vuoksi ydin- ja säteilyteknologian sovellusten muuhun kuin energiakäyttöön liittyvän käytön koko elinkaari olisi otettava huomioon näitä sovelluksia käytettäessä;
3. TOTEAA, että ydin- ja säteilyteknologioiden muusta kuin energiakäytöstä syntyy erityyppisiä jätevirtoja. Jätettä syntyy yleensä pieniä määriä eri paikoissa ja tyypiltään ja ominaisuuksiltaan erilaisina, ja jätehuolto jatkuu vuosikymmeniä;
4. TOTEAA, että jäsenvaltioiden jätehuoltotarpeet johtuvat yhteiskunnassa käynnissä olevista erilaisista toiminnoista. Esimerkkeinä voidaan mainita tutkimusreaktoreista ja koereaktoreista peräisin oleva käytetty polttoaine, tutkimuslaitosten toiminnasta ja käytöstä poistamisesta syntyvä radioaktiivinen jäte, radioisotooppien tuotannosta syntyvä radioaktiivinen jäte, lääketieteen alalla syntyvä radioaktiivinen jäte sekä käytöstä poistetut umpilähteet;
5. KOROSTAA, että radioaktiivisen jätteen määrä ja aktiivisuus on tärkeää minimoida niin hyvin kuin se on kohtuudella mahdollista kansallista politiikkaa ja yhteisön oikeutta noudattaen ja että olisi kehitettävä ja otettava käyttöön uutta jätehuoltoteknologiaa tai uusia jätehuoltolaitoksia;
6. TÄHDENTÄÄ, että jätteen vastuullisen ja turvallisen käsittelyn, varastoinnin ja loppusijoituksen varmistaminen olisi asetettava etusijalle kaikissa kansallisissa ja ylikansallisissa toimissa, tämän kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden lopullista vastuuta niiden alueella syntyvän radioaktiivisen jätteen käsittelystä, varastoinnista ja loppusijoituksesta;

7. KOROSTAA, että jäsenvaltioilla tulee olla radioaktiivisen jätteen huoltoa koskeva kansallinen politiikka, joka kattaa myös ydin- ja säteilyteknologioiden muusta kuin energiakäytöstä peräisin olevan radioaktiivisen jätteen ja käytetyn polttoaineen;
8. TOTEAA, että käyttöön olisi otettava eri jätevirtoihin sovellettava porrastettu lähestymistapa ja että ratkaisut voivat riippua käytön laajuudesta sekä ydin- ja säteilyteknologioita käyttävien ohjelmien vaiheesta;
9. TOTEAA, että on olemassa erilaisia kansallisia strategioita, jotka koskevat käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huoltoa, ja että jätteen käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen tarkoitetut jäsenvaltioiden laitokset voi olla järjestetty keskitetysti tai hajautetusti. Näistä toiminnoista voivat vastata julkiset tai yksityiset organisaatiot;
10. TOTEAA, että joissakin tapauksissa kansallisia ratkaisuja ei ole helposti saatavilla eikä kohtuullisesti toteutettavissa. Tällaisissa tapauksissa toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona voisi olla jäsenvaltioiden kesken jaetut palvelut, laitokset ja varastointi- tai loppusijoituslaitokset. Tällainen jakaminen edellyttäisi poliittisia päätöksiä ja yhteiskunnallista hyväksyntää sekä teknisiä ja oikeudellisia ratkaisuja. Aloite tällaisen yhteistyön käynnistämisestä olisi kuitenkin tultava jäsenvaltioilta;
11. PANEE MERKILLE että jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön sisältyy nykyisin yhteisiä tutkimusohjelmia, jotka ovat olennaisen tärkeitä jätehuoltoratkaisujen ja alan osaamisen kehittämisessä. Lisäksi yhdistämällä voimavaroja teknologiassa, palveluissa ja osaamisessa lisättäisiin mahdollisten jätehuoltoratkaisujen määrää sekä kansallisella että ylikansallisella tasolla;

12. TUNNUSTAA kansallisten ja Euroopan tason tutkimus- ja koulutusohjelmien merkityksen ydin- ja säteilyteknologioiden muusta kuin energiakäytöstä peräisin olevan radioaktiivisen jätteen huoltoon liittyvien ratkaisujen ja parhaiden käytäntöjen kehittämisessä sekä asiantuntemuksen, taitojen ja resurssien ylläpitämisessä. Koulutustoimien yhdistämistä asiantuntemuksen saatavuuden ja laajuuden lisäämiseksi ja parhaiden käytäntöjen jakamiseksi kaikkien jäsenvaltioiden kesken olisi tuettava edelleen;
13. TOTEAA, että jäsenvaltioiden tehtävänä on ylläpitää ja kehittää tarpeitaan vastaavia taitoja, resursseja ja asiantuntemusta. Nykyisten taitojen, resurssien ja asiantuntemuksen kartoittaminen on olennaisen tärkeää suunnittelun ja tuleviin tarpeisiin vastaamisen kannalta. Tämä olisi toteutettava kansallisesti tai eurooppalaisena yhteistyönä esimerkiksi Euroopan henkilöresurssien seurantakeskuksen (European Human Resources Observatory) avulla;
14. TOTEAA, että jäsenvaltioiden ja yhteisön vastuulla on, että jätehuoltoa koskeviin kertomuksiin sisällytetään kaikilla tasoilla tiedot radioaktiivisesta jätteestä, joka on peräisin ydin- ja säteilyteknologioiden muusta kuin energiakäytöstä.